

Fogalomtár

Pragmatica Sanctio: Habsburg-ház nőági öröklése.

Belső vándorlás: egy országban belül, a sűrűn lakott területekről a ritkán lakott országrészekbe történő átköltözés.

Felvilágosult önkényuralom: a felvilágosodás szellemében való kormányzás, az országgyűlés összehívása, illetve a hatalmi ágak szétválasztása nélkül.

„Bocskoros” vagy „hétszilvafás” nemes: a kismanesség azon része, akik szinte már úgy éltek, mint a jobbágyok. Birtokukon jó, ha hét szilvafa volt.

Zsíros paraszt: vagyonos jobbágy. Zsellér: nincstelen jobbágy.

Kettős vámhatár: Mária Terézia idején került felállításra. Nagy behozatali illetve magas kiviteli vámokkal járt.

Úrbéri rendelet: Mária Terézia reformja a jobbágyság terheinek enyhítésére.

Ratio Educationis: Mária Terézia oktatási rendelete, 6 éves kortól 12 éves korig kötelező iskoláztatás elrendelése.

Kalapos király: II. József elnevezése, mivel nem koronáztatta meg magát magyar királlyá, hogy ne kelljen esküt tennie a magyar törvényekre (azaz a rendek jogaira).

Türelmi rendelet: II. József által kiadott rendelet, amely biztosította a szabad protestáns vallásgyakorlást, és lehetőséget teremtett a protestánsoknak az állami hivatalok viselésére.

Cenzúra rendelet: II. József által kiadott rendelet, amelynek célja a pápai bullák (egyházi oklevelek) előzetes udvari ellenőrzése.

Jobbágy rendelet: II. József által kiadott rendelet, amely kijelentette, hogy nincs örökös jobbágyi státusz (helyzet). Célja a nemesi adómentesség megszüntetése, az általános földadó bevezetése.

Nevezetes tollvonás: II. József halálos ágyán – türelmi és jobbágy rendelete kivételével – az összes rendeletét visszavonta.

Besúgó: az a személy, aki aktuális hatalom illetve az alá rendelt hatalmi szerv számára adatokat, információkat szolgáltat, és ezért pénzbeli juttatást fogad el.

Eszkendő elv: olyan szervezkedési forma, amely alapján a mozgalomba résztvevőknek legalább két tagot kellett beszerveznie, de a beszerző csak őket ismerhette – és persze azt, aki őt beszervezte.

Káté: tanítást kérdések és feleletek formájában feldolgozó könyv.

MTA: mozaikszó, Magyar Tudományos Akadémia.